

Handläggning av adoptionsärenden

Riktlinjer

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare
SN 2020/0125	2020-09-29	Socialnämnden	Avdelningschef familjeavdelning

Dokumentets syfte

Riktlinjer är en politiskt beslutad vägledning som anger ramarna för handlingsutrymmet gällande det specifika området som riktlinjerna gäller.

Dokumentet gäller för

"Riktlinjer adoption" gäller handläggning av adoptionsärenden. Detta dokument är andra versionen av riktlinjen. Riktlinjen antogs 2014-05-20 med diarienummer 2014/0062.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Inledning	3
1.1 Målgrupp.....	3
1.2 Socialnämnden ansvar.....	3
1.3 Sekretessbestämmelser.....	4
1.4 Myndigheten för Familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF).....	5
2. Legala förutsättningar	5
2.1 Socialtjänstlagen.....	5
2.2 Lag om internationell adoptionsförmedling.....	7
2.3 Lag om adoption i internationella situationer.....	7
2.4 Äktenskapsbalken.....	7
2.5 Föräldrabalken.....	7
2.6 Ålder.....	8
3. Internationella adoptioner	8
3.1. Handläggning.....	9
3.1.1 Beskrivning av processen.....	10
3.2 Obligatorisk föräldrautbildning.....	11
3.3 Ansökan om medgivande.....	11
3.3.1 Utredning om medgivande.....	12
3.3.2 Utredarens bedömning och förslag till beslut.....	14
3.4 Anmälan om ändrade förhållanden.....	14
3.5 Samtycke till fortsatt adoptionsförfarande (6 kap. 14 § SoL).....	15
3.6 Återkallelse av medgivande.....	15
3.7 Överklagande.....	16
3.8 Socialnämndens tillsynsskyldighet.....	16
3.8.1 Information till socialnämnden att barnet anlät.....	16
3.8.2 Folkbokföring.....	16
3.8.3 Medborgarskap.....	16
3.8.4 Aktiv bevakning av adoptionsbeslut.....	16
3.8.5 Upprättande av testamente.....	17
3.8.6 Tillsynsansvar.....	17
3.9 Fastställelse av adoption.....	17
3.10 Uppföljning.....	18
4. Enskilda adoptioner	19
5. Nationella adoptioner	19
5.1 Barnets egen inställning.....	19
5.2 Styvbarnsadoption/närståendeadoption.....	20
5.3 Adoption av barn födda av surrogatmoder.....	20
5.4 Adoption av släktingbarn bosatta utomlands.....	21
5.5 Adoption av spädbarn födda i Sverige.....	22
5.6 Adoption av familjehemsplacerat barn.....	22
7. Efterforskning	22
8. Dokumentation och gallring	23

1. Inledning

Riktlinjerna är en vägledning i handläggningen gällande adoption för socialnämnden i Danderyds kommun. Riktlinjen har tre huvudsyften:

1. Ge en generell beskrivning av socialnämndens verksamhet gällande handläggning av adoption.
2. Vara en vägledning i handläggningen för socialsekreterarna.
3. Bidra till enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet för de sökande och en god kvalitet i verksamheten.

Utöver riktlinjer finns aktuell lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd och handböcker som har relevans för handläggning av ärenden som rör adoption.

Socialsekreterarna har tillgång till rutiner som ger detaljerad beskrivning av arbetsgången i olika ärendeprocesser. Stöd och information med juridisk kompetens inom området finns på www.infosoc.se. Där finns också domar, lagkommentarer och analyser vilket möjliggör en fördjupning i lagstiftning.

I Danderyds kommuns delegationsordning beskrivs vem som är beslutsdelegat i de olika myndighetsbesluten. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande följas upp, utvecklas och säkras.

1.1 Målgrupp

Målgruppen för dessa riktlinjer är barn i adoptionsärenden som behöver föräldrar och ett hem att växa upp i.

1.2 Socialnämnden ansvar

Adoptioner kan delas in i nationell och internationell adoption samt adoption av ett tidigare känt eller okänt barn. Vid adoption av ett barn ska barnets bästa vara viktigast. Detta för att barnet ska få föräldrar och ett hem att växa upp i. Samhället måste så långt det är möjligt garantera att varje adoptivbarn kommer hit på ett lagligt och etiskt sätt och att det kommer till föräldrar som är förberedda och väl lämpade att ta hand om det. Ett barn ska få adopteras endast om det med beaktande av samtliga omständigheter är lämpligt. Vid bedömning ska särskilt beaktas barnets behov av adoption och sökandens lämplighet att adoptera.

Att adoptera barn är ingen rättighet i det svenska samhället, utan en adoption handlar om barnets rätt att få föräldrar. Genom lagregleringen av

adoptioner har samhället tagit på sig ett särskilt ansvar gentemot dessa barn och principen om barnets bästa är alltid överordnad de sökandes önskemål.

Beslut om adoption fattas av domstol i **ursprungslandet** eller i Sverige och innebär att barnet anses som adoptantens barn och inte som barn till sina biologiska föräldrar. Enligt Föräldrabalken (FB) ska rätten pröva om det är lämpligt att adoptionen kommer till stånd. Ett krav är att inga andra intressen får gå före barnets bästa när beslut om adoption fattas. En adoption går inte att häva. När de sökande har det blivande adoptivbarnet i sin vård lämnas *ansökan om adoption* antingen till den tingsrätt där sökanden är folkbokförd eller **Myndigheten för Familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)** beroende på vilken typ av adoption det är fråga om.

Socialnämnden är remissinstans för tingsrätten att yttra sig i adoptionsärenden (4 kap 10 § FB). **I de flesta fall, gällande internationell adoption, har beslut om adoptionen redan fattats i barnets hemland, så kallad stark adoption. Då är ingen process i tingsrätt nödvändig.**

1.3 Sekretessbestämmelser

Alla anställda inom socialnämnden är skyldiga att följa bestämmelser om offentlighet och sekretess, OSL. Enligt 26 kap 1 § OSL gäller sekretess inom socialnämnden för uppgift om enskildas personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Sekretessen gäller såväl gentemot enskild som mellan myndigheter. Inom den egna nämnden kan tjänstemän samråda med kollegor då det behövs för att fullgöra de uppgifter som åligger tjänsten. Enligt sekretesslagen har en adopterad person rätt att få ta del av tillgängligt material om sitt ursprung. För mer information se kapitel 7. Efterforskning.

Sekretessen kan brytas;

- Vid samtycke från den enskilde
- Vid misstanke om allvarliga brott, t ex vid misstanke om brott mot barn om en men prövning leder fram till att handlingen eller uppgiften kan lämnas ut
- Om anmälningsskyldighet följer av lag eller förordning 14 kap. 1 § SoL
- Enligt 26 kap 9 § i OSL kan uppgifter om en enskild eller någon närstående till honom/henne lämnas mellan myndigheter om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd och han/hon:

- 1) Inte fyllt 18 år,
- 2) Fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningssmedel eller
- 3) Vårdas med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT eller lagen om rättspsykiatrisk vård, LRV.

1.4 Myndigheten för Familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF)

MFoF är en statlig myndighet som arbetar för att barn ska få en trygg uppväxt och bra relationer till sina föräldrar. MFoF är kunskapsmyndighet för föräldraskapsstöd, familjerådgivning och socialnämndernas familjerättsliga ärenden. De arbetar också för att adoptioner till Sverige ska ske på ett lagligt och etiskt godtagbart sätt. Vidare i dokumentet används myndighetens förkortning.

2. Legala förutsättningar

Bestämmelserna om adoption finns i:

- socialtjänstlagen
- föräldrabalken
- lag om adoption i internationella situationer 2018:128
- förordning om adoption i internationella situationer (SFS 2018:1296)
- lag om ändring i lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (SFS 2018:1292)
- lag om ändring i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling (SFS 2015:972).

2.1 Socialtjänstlagen

Av 6 kap 6 § SoL framgår att det krävs ett medgivande från socialnämnden för att placera en underårig för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem, som inte tillhör någon av hans föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om honom.

Av 6 kap 12 § SoL framgår att det krävs medgivande från socialnämnden vid internationella adoptioner. Medgivandet ska inhämtas innan barnet lämnar det land där barnet har hemvist. Vid utredning av ett sådant medgivande ska socialnämnden ställa särskilda krav på den eller de som vill adoptera.

Förutsättning för ett medgivande är att sökanden är *lämpad att adoptera*. Vid bedömningen av sökandens lämplighet skall särskild hänsyn tas till sökandens kunskaper och insikter om adoptivbarn och deras behov och den planerade adoptionens innebörd, sökandens ålder, hälsotillstånd, personliga egenskaper och sociala nätverk. Det ställs även krav på att sökanden som önskar adoptera ett barn som har sin hemvist utomlands har deltagit i en av kommunen anvisad *föräldrautbildning* innan medgivandet kan lämnas. Om sökanden har adopterat barn från utlandet tidigare får medgivande lämnas även om sökanden inte deltagit i föräldrautbildning. Medgivandet upphör att gälla, om inte barnet har tagits emot i hemmet inom **tre** år från det medgivandet lämnades (*Lag 2020:353*).

Av 6 kap 13 § SoL framgår att den eller de som vill adoptera är skyldiga att anmäla till socialnämnden om deras omständigheter ändras mer väsentligt under den tid medgivandet gäller. Förändringar som här kan bli aktuella är till exempel arbetslöshet, olika sjukdomar eller förändringar i familjebilden som skilsmässa, graviditet eller dödsfall. Medgivandet ska återkallas, om förutsättningarna för det inte längre föreligger. För att återkalla ett redan lämnat medgivande krävs beslut av socialnämnden. Sådan återkallelse kan även ske när barnet har tagits emot av sökandena, om en fortsatt vistelse hos de sökande inte är förenligt med barnets bästa.

Av 6 kap 14 § SoL framgår att då ett barn har utsetts till familjen ska socialnämnden pröva om den ska ge sitt samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta. Detta inslag i adoptionsprocessen är föranledd av Haagkonventionen och gäller alla barn med hemvist utomlands. Prövningen ska ske skyndsamt och senast inom två veckor från det att den eller de som önskar adoptera kommit in med en anmälan om att ett barn utsetts. Denna tid kan förlängas om synnerliga skäl föreligger t ex om anmälan måste kompletteras eller om socialnämnden behöver inhämta ytterligare information i ärendet från MFoF eller inte kan få kontakt med adoptionsökandena.

Bestämmelsen om samtycke till att adoptionsförfarandet får fortsätta har gjorts tillämpliga även på adoptioner som faller utanför Haagkonventionen. **Det vill säga vid adoption från ett land som inte är anknutet till konventionen.**

Av 6 kap 7 § SoL framgår att socialnämnden ska medverka till att barnet får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden och lämna de blivande adoptivföräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver. För att uppfylla dessa skyldigheter bör den socialnämnd som

lämnar medgivande eller samtycke, genom personliga besök hålla sig väl förtrogen med förhållandena i hemmet och ge behövligt stöd (5 kap.1 b § Socialtjänstförordningen – SoF) fram till dess beslut om adoption är fattat.

Av 5 kap 1 § SoL framgår att socialnämnden har ett särskilt ansvar att tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål om adoption avgjorts.

2.2 Lag om internationell adoptionsförmedling

Av 4 § Lag om internationell adoptionsförmedling framgår att den eller de som vill adoptera ett barn från utlandet ska anlita en sammanslutning som är auktoriserad enligt denna lag. Detta gäller dock inte enstaka fall av adoption som avser släkting barn eller där det annars finns särskilda skäl att adoptera utan förmedling av en auktoriserad sammanslutning. MFoF ska i sådana fall, innan barnet lämnar landet, pröva om förfarandet är godtagbart.

2.3 Lag om adoption i internationella situationer

Av 4 § i Lag om internationella rättsförhållanden framgår att Adoptionsbeslutet från barnets ursprungsland har samma rättsverkningar som en svensk adoption (stark adoption).

2.4 Äktenskapsbalken

Av 2 kap 3 § äktenskapsbalken framgår att adoptivförhållanden ska jämföras med biologiskt släktskap vid tillämpning av reglerna om äktenskapshinder och partnerskap, t ex får adoptivförälder inte ingå äktenskap med sitt adoptivbarn.

2.5 Föräldrabalken

Av 4 kap 3 § FB framgår att barnet har rätt att få information och ges möjlighet att föra fram sina åsikter i frågor som rör adoptionen. Tingsrätten ska vid sin bedömning om det är lämpligt att adoptionen äger rum ta hänsyn till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad. Detta kan ske även för barn under tolv år.

I 4 kap 5 § FB anges åldersgränserna för att få adoptera. Man eller kvinna som har fyllt 18 år har rätt att ansöka om adoption.

Av 4 kap 6 § FB framgår att andra än makar och sambor inte äger rätt att gemensamt ta emot adoptivbarn, men par som ingått registrerat partnerskap kan också prövas som adoptivföräldrar på samma sätt som gäller för makar

(gäller sedan 1 februari 2003). **Ensamstående kan också prövas som adoptivföräldrar.**

Av 4 kap 7 § FB framgår att barn som har fyllt tolv år inte får adopteras utan eget samtycke. **Något samtycke behövs inte om den som sökanden vill adoptera är varaktigt förhindrad att samtycka till följd av en psykisk sjukdom eller något annat liknande förhållande. Innan ett samtycke lämnas ska den som sökanden vill adoptera få information om innebörden av en adoption och ett samtycke.**

Av 4 kap 8 § FB framgår att ett barn inte får adopteras utan samtycke från den förälder som är vårdnadshavare. Undantag för detta finns stadgat i 2 st. samma paragraf; samtycke behövs inte från förälder om den lider av en allvarlig psykisk störning, **befinner sig på okänd ort eller om det finns synnerliga skäl.**

Av 4 kap 14 § FB framgår att det är socialnämnden i den kommun där barnet har sin hemvist som ska genomföra en adoptionsutredning. Om barnet inte har sin hemvist i Sverige, ska uppdraget lämnas till socialnämnden i den kommun där någon av sökandena har sin hemvist.

Av 4 kap 21 § FB framgår att **den som har adopterats ska anses som adoptivförälderns barn och inte som barn till sina tidigare föräldrar.**

2.6 Ålder

Sedan 2018-09-01 finns inte längre någon fastslagen övre åldersgräns för internationell adoption. Ålder ska vara en av flera relevanta omständigheter vid en samlad bedömning av sökandens lämplighet. (Informationsblad om nya adoptionsregler, MFoF)

3. Internationella adoptioner

Antalet barn som adopteras har minskat de senaste åren. För aktuella uppgifter hänvisar vi till **MFoFs hemsida**. www.mfof.se

Vid internationella adoptioner förmedlas kontakten med givarlandet genom en av **MFoF** auktoriserad adoptionsorganisation. De barn som blir aktuella för internationell adoption är barn som av känd eller okänd anledning inte vårdas av sina föräldrar. Många av barnen har en traumatisk bakgrund och samtliga har varit med om minst en separation. Många adopterade barn har

hälsoproblem vid ankomsten till sin nya familj. Det vanligaste är att de lider av åkommor som är lätta att kurera inom ramen för vanlig sjukvård. De allra flesta tillfrisknar från eventuella infektioner och återhämtar sig om de varit undernärda, och är sedan friska och utvecklas väl.

Rent allmänt kan konstateras att många utländska adoptivbarn har betydligt mer långtgående behov än andra barn på grund av sin tidigare levnads-situation. Föräldraskapet till adoptivbarn innehåller dels vanliga krav som ett biologiskt föräldraskap innebär, dels särskilda krav som är kopplade till adoptionen. Under senare år har antalet adoptivbarn med särskilt behov så kallat ”special needs” ökat. Detta medför högre krav på föräldrarnas förmåga att möta upp barnens behov.

Inte minst har det visat sig att tonårstiden ofta innebär kluvenhet och problem hos den unge. Prövningen av de sökandes lämplighet vid adoptionstillfället måste därför även innefatta en bedömning av deras förmåga att på sikt kunna fungera som tonårsföräldrar och även stöd i vuxenblivandet samt när adoptivbarnet själv kanske bildar familj. Detta innebär bland annat att de sökandes ålder och hälsotillstånd måste ställas i relation till de krav som kan ställas på dem om femton till tjugo år.

Det är av yttersta vikt att en adoptionsutredning görs grundligt. Ett ställningstagande för en adoption innebär att samhället medverkar till beslut om familjebildning. Ett sådant beslut medför ett stort ansvar gentemot barnet ifråga och även gentemot barnets företrädare i ursprungslandet.

Både föräldrautbildningen och utredningen syftar till att noga förbereda den sökande om vad ett adoptivföräldraskap kan innebära. Detta för att den sökande ska kunna fatta ett väl genomtänkt beslut om han/hon vill ansöka om att få adoptera ett barn. Föräldrautbildningen kommer att väcka tankar och funderingar som förhoppningsvis leder till fortsatt diskussion med närstående och med hemutredaren inom ramen för utredningen.

3.1. Handläggning

Ett adoptionsärende vid socialnämnden inleds när sökande **ansöker om ett medgivande att få adoptera ett barn. Processen avslutas i och med att barnet har kommit i föräldrarnas vård och samtliga uppföljningsrapporter har avlämnats.** Ärendet innehåller därmed såväl medgivandeutredning som utredning om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande (se nedan). Den socialnämnd som genomför medgivandeutredningen ska även ansvara för utredningen gällande samtycke till fortsatt adoptionsförfarande.

3.1.1 Beskrivning av processen

1. Sökanden kontaktar socialnämnden för att han/hon vill adoptera.
2. Sökanden inbjuds till ett personligt informationssamtal och upplyses om adoptionsprocessen, om kravet på föräldrautbildning, innehållet i utredningen och adoptionsorganisationernas väntetider och krav. Vidare delas informationsmaterial ut till sökande. Om det redan i inledningsskedet framkommer att sökande sannolikt inte bör få medgivande, ska sökande upplysas om detta utan dröjsmål. Faktorer som kan ge anledning till förslag på avslag är exempelvis uppgifter om hälsotillstånd, ålder och inkomna uppgifter ur belastnings- och misstankeregister eller socialregister.
3. Sökande anmäler sig och betalar anvisad adoptivföräldrautbildning.
4. Efter avslutad föräldrautbildning lämnar sökanden in sin ansökan om medgivande till socialtjänsten. Kopia av kursintyget bifogas.
5. Utredning enligt 11 kap 1 § SoL inleds *senast inom tre månader*.
6. Utredningen genomförs genom samtal, hembesök, referensinhämtning. Informationen sammanställs i en rapport en så kallad medgivandeutredning.
7. Socialutskottet fattar beslut om medgivande enligt 6 kap 12 § SoL.
8. Beslut om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande fattas när familjen får barnbesked av adoptionsorganisationen. Om samtycke lämnas till fortsatt adoptionsförfarande informeras BVC om det kommande barnet på särskild blankett.
9. Hembesök görs **när** barnet har anlänt till Sverige med sin familj, **eller i samband med att den första uppföljningsrapporten skall sammanställas** Familjen får information om att läkarkontakt ska tas, barnet ska folkbokföras hos skatteverket, information om testamente mm.
10. Uppföljningsrapport till ursprungslandet genomförs grundad på utredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Eventuella översättningsbehov ombesörjs av föräldrar.
11. I förekommande fall lämnas yttrande till domstol som fattar beslut i adoptionsfrågan. När det gäller starka adoptioner så har adoptionsbeslutet fattats i barnets hemland.

Om sökanden tidigare har adopterat barn från utlandet får beslut om medgivande fattas utan att den sökande går föräldrautbildning, varför utredning kan startas med en gång, om det är vad den sökande önskar.

3.2 Obligatorisk föräldrautbildning

Sedan den 1 januari 2005 gäller obligatorisk föräldrautbildning för blivande adoptivföräldrar. Syftet är att de som vill adoptera ska få kunskap om adoptivbarn och deras behov och insikt i vad adoptionen innebär både för dem själva och för barnet. Under utbildningen tar man upp hur en adoption praktiskt går till, vilka regler som gäller och vilken hjälp man kan få om det blir problem efter adoptionen. I utbildningen framhålls att det är viktigt att diskutera vad barnet kan ha varit med om och hur barnet kan se på adoptionen i senare livsfaser. Ju bättre förberedd den blivande adoptivföräldern är, desto bättre är förutsättningarna för att barnet ska få det bra.

3.3 Ansökan om medgivande

Ett barn med hemvist utomlands får inte utan socialnämndens medgivande tas emot i syfte att adopteras av någon som inte är barnets förälder eller har vårdnaden om barnet. Medgivande skall inhämtas innan barnet lämnar det land där det har sitt hemvist. Ansökan om medgivande att ta emot ett barn för adoption inlämnas *till socialnämnd där sökanden har sin hemvist*.

Medgivande får lämnas endast om den sökande är lämpad att adoptera. **Se avsnitt 2.1 Socialtjänstlagen stycke 3 för vilka kriterier som behöver vara uppfyllda. Vid den bedömningen skall särskild hänsyn tas till sökandens kunskaper och insikter om adoptivbarn och deras behov och den planerade adoptionens innebörd, sökandens ålder, hälsotillstånd, personliga egenskaper och sociala nätverk. Sökanden skall vidare ha deltagit i av kommunen anvisad föräldrautbildning inför adoption.**

I utredningsförfarandet måste socialnämnden i första hand se sig som företrädare för det okända barnet och ha barnets bästa för ögonen. Som handläggare måste man ha klart för sig att barnet, genom att bli adopterat, byter land och familjerättslig tillhörighet på livstid. Prövningen av de sökandes lämplighet vid adoptionstillfället måste därför även innefatta en bedömning av de sökandes förmåga att fungera som föräldrar under barnets hela uppväxt. Ett medgivande till adoption får endast ges till **den person / de personer** socialnämnden bedömer kan ge ett barn bästa tänkbara uppväxtförhållanden.

3.3.1 Utredning om medgivande

Medgivandeutredningen genomförs med stöd av 6 kap 12 § SoL och syftar till att ge socialnämnden ett väl underbyggt beslutsunderlag. Ett lämnat medgivande gäller i **tre** år.

Vid internationella adoptioner ska dokumentationen av medgivandeutredningen också tjäna som en presentation av de blivande adoptivföräldrarna inför barnets företrädare i dess ursprungsland. En medgivandeutredning består av flera olika moment och följande områden ska utredas:

Tidigare förhållanden: Uppväxt, utbildning, förvärvsarbete. Sökandens uppfattning om sin uppväxtmiljö och relationer till föräldrar, syskon och eventuella syskonbarn.

Nuvarande förhållanden: Hemmet, bostadsmiljön, arbetet, ekonomin. Relationer till släkt och vänner.

Hälsotillstånd: Tidigare och nuvarande hälsotillstånd, genomgångna sjukdomar.

Ålder: Ett medgivande får inte meddelas om sökanden är under **18** år.

Personlighet och intressen: Personlighet, intressen och fritidssysselsättningar. Vänner och umgänge.

Religion, livsåskådning: trosföreställning, världsuppfattning, värderingar och normer.

Äktenskap/samlevnad: Tillbakablick på äktenskapet/partnerskapet. Upplevelsen av eventuell ofrivillig barnlöshet och hur den påverkat de sökande. Nuvarande relationer mellan familjemedlemmar. Inställningen till den planerade adoptionen hos släktingar och andra personer i omgivningen.

Motiv till adoption och önskemål om barnets ålder: Orsaker till och överväganden i samband med adoptionsplanerna. Önskemål om barnets ålder och en beskrivning av hur de sökande planerar att komma i kontakt med barnet.

Särskilda kunskaper och insikter om adoptivbarn: Hälsa hos adoptivbarn,

teorier om adoptivbarns anknytning och språkutveckling, särskilda behov samt medvetenhet om den planerade adoptionens innebörd ur ett livsloppsperspektiv.

Kunskaper och erfarenhet av barn: Allmänna kunskaper om barns hälsa och utveckling. Erfarenhet och kontakter med barn och ungdomar. Tidigare barn i familjen, deras anpassning och utveckling. Uppfostringsideal. Förväntningar och förberedelser inför föräldrarollen. Om det finns tidigare barn i familjen kan lärare/förskolelärare/BVC sköterska intervjuas.

Referenser: Utredarens redogörelse för referenternas uttalanden. Förutom skriftliga utlåtanden från referenterna själva, ska utredaren även ha personlig kontakt i form av möte och samtal med referenterna. Det är viktigt att nätverket runt den som söker medgivande som ensamstående är extra gott, och att referenterna är väl införstådda med vilket behov av stöd från dem, som den sökande kan behöva som ensamstående förälder både nu och senare i livet under barnets uppväxt. Utredaren måste också upplysa referenterna till en ensamstående sökande, att vissa ursprungsländer kräver att det ska finnas någon i nätverket som skriftligen intygar att vederbörande är beredd att ta hand om barnet, om det skulle hända föräldern något.

Socialregisterkontroll ska göras i den eller de sökandes socialnämnd. Om familjen flyttat görs kontroll även vid den tidigare socialnämnden eller hemkommunen.

Bilagor att inhämtas till utredningen

Utdrag ur belastnings- och misstankeregistret ska göras hos Rikspolisstyrelsens registerenhet enligt 11 § första stycket BRF (förordning om belastningsregister SFS 2020:52) och 4 § MRF (förordning om misstankeregister SFS 2019:1166).

Friskintyg: Sökanden måste inkomma med [läkarintyg](#) om sitt hälsotillstånd, samt utdrag från Försäkringskassans register som visar perioder av sjukskrivning eller sjuk- eller aktivitetsersättning tio år tillbaka i tiden. Syftet är att klarlägga om det finns medicinska hinder för en adoption. Rättsliga rådet vid Socialstyrelsen konsulteras vid tveksamheter. För läkarbesök och [friskintyg](#) används MFoFs blanketter.

Kronofogdemyndighetens register: sökande **ska** inkomma med ett utdrag som visar eventuella uppgifter i kronofogdemyndighetens register för att utesluta allvarlig skuldproblematik. **Ett så kallat skuldfrihetsintyg.** Om

det vid registerkontroller framkommer sådan information som måste utredas ytterligare och de sökande inte ger samtycke till detta, ska utredningen avslutas genom ett nämndbeslut eller genom att de sökande själva återtar sin ansökan. Återtas ansökan ska det dokumenteras.

3.3.2 Utredarens bedömning och förslag till beslut

Medgivandeutredningen avslutas med att utredaren analyserar de fakta som framkommit under utredningen, och gör sin professionella sammantagna bedömning av sökandens lämplighet att ta emot ett barn för adoption. Journal ska föras löpande under hela utredningstiden om vad som framkommer. Enbart det som är relevant fakta för frågan om medgivande, ska dokumenteras i själva utredningsdokumentet. Utredningen och utredarens bedömning utgör socialnämndens underlag för beslut.

De sökande ska skicka utredningen och nämndens medgivande tillsammans med en ansökning till auktoriserad adoptionsorganisation. Adoptionsorganisationen är de sökandes förmedlande länk till ett barn i utlandet. Utredaren bör, i egenskap av företrädare för barnet, föreslå avslag i de fallen det kvarstår osäkerhet om hemmets lämplighet av något särskilt skäl eller beroende på flera osäkra faktorer, vilka tillsammans ger en bild av hemmet som en mindre trygg och lämplig uppväxtmiljö för ett adoptivbarn.

Det ska i utredningen och bedömningen tydligt framgå skälen till varför nämnden föreslås besluta om avslag. Om socialnämnden inte delar tjänstemännens bedömning och ändrar förslaget, är det mycket betydelsefullt för de sökande att nämnden är särskilt välmotiverad i sitt beslut, så att de sökandes möjlighet att kunna utses som adoptivföräldrar i ursprungslandet säkerställs.

Avslås ansökan om medgivande att ta emot barn för adoption kan beslutet överklagas hos förvaltningsrätten (16 kap 3 § SoL).

3.4 Anmälan om ändrade förhållanden

Det kan under medgivandeperioden inträffa sådana väsentligt ändrade förhållanden hos de som vill adoptera att ett fortsatt adoptionsförfarande kan ifrågasättas. De sökande är då skyldiga att anmäla detta till nämnden (6 kap.13 § SoL), som prövar om de ändrade förhållandena har betydelse för det redan lämnade medgivandet (exempel kan vara graviditet eller skilsmässa).

I sin prövning undersöker socialnämnden i första hand om sökandens förhållanden *väsentligen* förändrats sedan medgivandet lämnades och att barnets ålder och andra uppgifter stämmer överens med medgivandet.

3.5 Samtycke till fortsatt adoptionsförfarande (6 kap. 14 § SoL)

De eller den som fått ett medgivande enligt 6 kap 12 § SoL att ta emot barn för adoption, ska anmäla till socialnämnden när de fått besked, att *de utsetts som blivande adoptivföräldrar till ett visst barn*. Anmälan bör innehålla personuppgifter om barnet, uppgift om hur de sökande kommit i förbindelse med barnet samt andra uppgifter som är nödvändiga för att socialnämnden ska kunna ge samtycke till att adoptionsförfarandet kan fortsätta.

De auktoriserade adoptionsorganisationerna lämnar de sökande alla nödvändiga handlingar på barnet, juridiska såväl som medicinska. Beslut om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande får delegeras till enskild tjänsteman. Den som har delegation ska skyndsamt och senast inom två veckor från det att anmälan inkom pröva om samtycke ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta (6 kap 14 § SoL). Endast om det finns synnerliga skäl får den tiden förlängas. Om en familj flyttar till annan kommun behålls ärendet av den socialnämnd som beslutat om medgivande. Den socialnämnd som gjort utredningen ska således fullfölja ärendet. **Om adoptionen avgörs i tingsrätten skickas begäran om Yttrande om adoption från rätten till den socialnämnd där familjen är folkbokförd.**

I samband med att samtycke lämnas aviseras BVC om det kommande adoptivbarnets hemkomst **om inte föräldrarna själva ombesörjer detta.**

3.6 Återkallelse av medgivande

Ett medgivande är tidsbegränsat till **tre** år (6 kap 12 § SoL). Under de **tre** år som medgivandet gäller kan det inträffa något, som gör att de sökande inte längre anses lämpade att ta emot barn för adoption.

Då en anmälan om ändrade förhållanden inkommer till socialnämnden måste handläggaren skyndsamt genomföra en utredning i syfte att ge socialnämnden ett beslutsunderlag att bedöma om förändringen är av betydelse eller inte för det redan lämnade medgivandet. Visar det sig att de sökandes förhållanden väsentligen förändrats och det därigenom bedöms att ett fortsatt adoptionsförfarande inte är förenligt med barnets bästa, är det socialnämnd eller utskott som fattar beslut att återkalla det redan lämnade medgivandet (6 kap 13 § SoL). Det kan också sedan ett barn tagits emot, **men innan adoptionen är helt genomförd**, visa sig att en fortsatt vistelse i det blivande adoptivhemmet inte är till barnets bästa. I sådana fall får

adoptionsförfarandet inte fortsätta och medgivandet ska återkallas (6 kap 13 § SoL).

Beslut om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande får delegeras till enskild tjänsteman. Den som har delegation ska skyndsamt och senast inom två veckor från det att anmälan inkom pröva om samtycke ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta (6 kap 14 § SoL). Endast om det finns synnerliga skäl får den tiden förlängas. Om en familj flyttar till annan kommun behålls ärendet av den socialnämnd som beslutat om medgivande. Den socialnämnd som gjort utredningen ska således fullfölja ärendet.

3.7 Överklagande

Enligt 16 kap 3 § SoL kan följande beslut överklagas genom

Förvaltningsbesvär till förvaltningsrätten i Stockholms län;

- beslut enligt 6 kap 12 § SoL om medgivande att ta emot barn för adoption
- beslut enligt 6 kap 13 § SoL om återkallelse av medgivande
- beslut enligt 6 kap 14 § SoL om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande.

3.8 Socialnämndens tillsynsskyldighet

3.8.1 Information till socialnämnden att barnet anlant

Sökanden som har fått samtycke enligt 6 kap 14 § SoL till att adoptionsförfarandet får fortsätta ska vid hemkomsten till Sverige anmäla till socialnämnden när barnet anlant. När barnet anlant till Sverige ska sökanden i vissa fall lämna in sin ansökan om adoption till tingsrätten där sökanden är folkbokförd eller till MFoF för godkännande.

3.8.2 Folkbokföring

Sökanden ska inom en vecka efter barnets ankomst låta folkbokföra barnet. Barnets pass gäller som legitimation.

3.8.3 Medborgarskap

Om någon av adoptivföräldrarna är svensk medborgare och barnet är under 12 år, blir barnet automatiskt svensk medborgare när den svenska adoptionen är beslutad.

3.8.4 Aktiv bevakning av adoptionsbeslut

Adoptioner beslutade i ett land som anslutit sig till Haagkonventionen gäller i regel i Sverige utan ytterligare beslut. MFoF är den myndighet som har aktuell information om vilka länder som anslutit sig till Haagkonventionen och vilka av dessa där adoptionen ändock måste beslutas i Sverige.

I övriga fall måste utredaren vid socialnämnden aktivt bevaka att barnet blir adopterat. Detta är viktigt då barnet så länge adoptionsprocessen inte är avslutad, saknar familjerättslig anknytning till de blivande adoptivföräldrarna.

Den aktiva bevakningen består bland annat i att handläggaren tar reda på vilka handlingar som finns om adoptionen, bistår de sökande med information om hur man går vidare till tingsrätten och bevakar att så sker, alternativt hänvisa sökanden till MFoF för ett godkännande.

3.8.5 Upprättande av testamente

I avvaktan på att adoptionen blir klar bör de blivande adoptivföräldrarna uppmanas att skriva testamente till förmån för barnet och också skriva in det som förmånstagare i eventuella försäkringar.

3.8.6 Tillsynsansvar

Fram till dess att tingsrätten fattat beslut om adoption är barnet att betrakta såsom familjehemsplacerade barn vilket innebär att socialnämnden har tillsynsansvar över barnet fram till dess att adoptionen är slutförd. För att uppfylla sina skyldigheter bör den socialnämnd som lämnat medgivande eller samtycke, hålla sig väl förtrogen med förhållandena i hemmet och ge de blivande adoptivföräldrarna behövt stöd. Av 6 kap 7 § SoL framgår att socialnämnden ska medverka till att de **placerade** barn som avses i 6 kap 6 § SoL får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden och lämna de blivande adoptivföräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

När barnet har anlänt ska handläggaren besöka familjen för en första uppföljning och vid behov, erbjuda adoptivföräldrarna råd och stöd. Erfarenheter visar att nyblivna adoptivföräldrar kan behöva extra stöd och hjälp med den så viktiga anknytningsprocessen.

3.9 Fastställelse av adoption

Sverige har införlivat Haagkonventionen i svensk rätt genom en särskild lag

- ***Lag om ändring i lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (SFS 2018:1292).***

I lagen anges att MFoF är centralmyndighet enligt konventionen och fullgör de uppgifter som ankommer på en sådan myndighet, om inte annat följer av lag och författning.

I Sverige tillämpas endast stark adoption vilket innebär att barnet efter adoptionen anses vara adoptantens barn i alla avseenden.

Om adoptionsbeslutet kommer från ett land som är anslutet till Haagkonventionen gäller det i regel automatiskt i Sverige (artikel 23 Haagkonventionen). Om adoptionsbeslutet kommer från ett land som inte är anslutet till Haagkonventionen och om adoptionsbeslutet från barnets ursprungsland har samma rättsverkningar som en svensk adoption d.v.s. en stark adoption, är det tillräckligt att MFoF godkänner adoptionen (5§ SFS 2918:1289).

Om adoptionsbeslutet kommer från ett land som inte anslutit sig till Haagkonventionen och om adoptionsbeslutet från barnets ursprungsland är en svag adoption ska tingsrätten besluta att godkänna adoptionen. Detta är nödvändigt för att adoptionen i Sverige ska bli en stark adoption. I den händelse det saknas adoptionsbeslut från barnets ursprungsland ska de sökande vända sig till tingsrätten.

3.10 Uppföljning

Ursprungsländerna kräver *uppföljningsrapporter* angående barnets nya livssituation. Uppföljningen är avsedd för barnets företrädare i ursprungslandet och bör ge en fyllig bild av barnets utveckling och anpassning i sitt nya hem.

Uppföljningsansvaret tillkommer den kommun där barnet är folkbokfört. Rapporten ska överlämnas till föräldrarna för översättning och vidarebefordran till den organisation som förmedlat barnet eller till utlandskontakten.

Enligt 5 kap 1 § SoL ska socialnämnden tillgodose det *särskilda behovet av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om adoption avgjorts*. Denna skyldighet är inte tidsbegränsad utan finns till dess adoptivbarnet uppnått vuxen ålder. Stöd kan ske genom allmän rådgivning eller som bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Exempel i livet på när adoptionen kan göra sig påmind i familjen är när barnet ska börja i förskolan och i skolan samt under tonårstiden. Även när många adopterade själva blir föräldrar intresserar de sig på nytt för sitt ursprung, och graviditet och småbarnstid kan väcka minnen hos många adopterade som kanske tidigare varit omedvetna. Stöd kan också sökas hos BUP, Familjerådgivningen eller hos kurator eller psykolog inom barnhälsovården och skolan. Det finns också privata mottagningar.

Alla adoptivbarn, som har ett annat modersmål än svenska vid ankomsten till Sverige, har *rätt till modersmålsundervisning* enligt 2 kap. 9 § grundskoleförordningen. De blivande adoptivföräldrarna ska informeras om denna rättighet. Enligt Skolverkets tolkning av grundskoleförordningen ska skolan erbjuda modersmålsundervisning till alla adoptivbarn som har ett annat modersmål än svenska, även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

4. Enskilda adoptioner

Vill man adoptera ett barn från utlandet är huvudregeln att adoptionen måste göras via någon av de auktoriserade adoptionsorganisationerna. Från denna regel kan MFoF bevilja undantag i vissa särskilda fall. Man får då tillåtelse att genomföra adoptionen utan att gå genom en adoptionsorganisation i Sverige. MFoF ska alltså yttra sig om det avsedda förmedlingssättet är tillförlitligt. En sådan adoption brukar kallas ”enskild adoption”.

5. Nationella adoptioner

En ansökan om adoption av *ett visst barn bosatt i Sverige inlämnas till tingsrätten* i den ort där sökanden är folkbokförd. Med ett visst barn menas till exempel ett barn som är fött i Sverige, ett släktingbarn bosatt i Sverige, ett styvbarn, ett barn fött av surrogatmor eller ett familjehemsplacerat barn.

Barn under 18 år får inte adopteras utan samtycke från den förälder som är vårdnadshavare. Något samtycke behövs inte om:

1. föräldern är varaktigt förhindrad att samtycka till följd av en psykisk sjukdom eller något annat liknande förhållande,
2. föräldern vistas på okänd ort, eller
3. det finns synnerliga skäl.

(4 kap. 8§ FB).

Efter det att tingsrätten erhållit en ansökan om adoption av ett visst barn begär domstolen ett yttrande från socialnämnden. Yttrandet ska innehålla samma uppgifter som en medgivandeutredning enligt 6 kap 12 § SoL.

5.1 Barnets egen inställning

I artikel 12 i barnkonventionen framgår att vid en åtgärd som berör

barn ska barnets egen inställning så långt som möjligt klarläggas. Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

Barn som fyllt 12 år får inte adopteras utan eget samtycke. Det finns ett undantag från denna regel. Det är om barnet är varaktigt hindrat från att lämna samtycke på grund av psykisk störning eller på grund av något annat liknande förhållande (4 kap § 7 2 st. FB).

Av 4 kap 14 § FB framgår att det är socialnämnden i den kommun där sökanden har sin hemvist som, på begäran av domstol, ska söka klarlägga barnets inställning och redovisa den för rätten. I de fall barnet inte vistas i Sverige bör barnets livssituation och åsikt redovisas av lokal myndighet i barnets hemland. Om svårigheter uppstår med att finna en lokal myndighet kan handläggaren vända sig till svensk ambassad eller till någon internationell hjälporganisation för konsultation.

5.2 Styvbarnsadoption/närståendeoption

Med styvbarnsadoption menas det fall där ena maken önskar adoptera den andre makens barn. En styvbarnsadoption skiljer sig från andra adoptioner i det avseendet att barnet som ska adopteras, redan lever tillsammans med sin vårdnadshavare och i de flesta fall, även med den som önskar adoptera det. Ansökan om styvbarnsadoption inlämnas till tingsrätten som därefter begär ett yttrande hos den socialnämnd där sökanden har sin hemvist. Även vid styvbarnsadoptioner ska adoptionen och dess konsekvenser grundligt diskuteras igenom med de berörda. Barnets andra biologiska förälder ska höras och ges möjlighet att delta i samtalen. Det är av stor vikt att barnet även i dessa fall får kännedom om sitt ursprung. I de fall barnet inte vistas i Sverige bör barnets livssituation och åsikt redovisas av lokal myndighet i barnets hemland.

När man pratar om närståendeoption kan det, förutom styvbarnsadoption, också handla om adoption av ett barn som fötts inom ett samkönt äktenskap, registrerat partnerskap eller samboskap där föräldraskapet inte kan fastställas genom bekräftelse eller dom.

5.3 Adoption av barn födda av surrogatmoder

Om ett barn fötts av en surrogatmoder i utlandet och därefter inflyttar i Sverige måste flera saker ske för att barnet ska få en fullgod juridisk situation i sin familj i Sverige. Inledningsvis måste barnets faderskap fastställas/registreras, därefter måste barnet få en vårdnadshavare och slutligen bör barnet, i det fall det finns två föräldrar i Sverige, adopteras av

den som inte är biologisk far och vårdnadshavare. Detta är angeläget för att en jämnstark juridisk relation ska uppkomma mellan barnet och båda föräldrarna men också för att den som inte är biologisk förälder och vårdnadshavare ska ha full rättskraft vad gäller beslut och information om barnet. Särskilt angeläget blir detta om det finns flera barn i familjen så att samma band mellan barn och föräldrar råder för alla barn i familjen (angeläget vid t.ex. framtida arvsrättsliga frågor).

Handläggningen får jämföras med den ovan angivna för närstående-adoption, dvs det är i dessa fall frågan om en adoption av ett barn som den sökande redan lever med och där den sökande vill adoptera sin makes barn. Det kan i vissa fall också vara så att den sökande är biologisk mor till barnet om det vid surrogatprocessen använts kvinnans ägg och makens spermier men barnet har framburits av en surrogatmoder i annat land. Det kan vara fallet när kvinnan här är fertil men, av olika skäl, inte kan genomgå en graviditet. Surrogatadoption kan också ske av samkönat föräldrapar.

Den sökande lämnar en ansökan om adoption till tingsrätten. Tingsrätten kommer därefter att begära ett yttrande från socialnämnden i barnets hemkommun. Utredning ska ske för att fastställa att det kan anses vara till barnets bästa att adoptionen genomförs. Yttrande kan inte delegeras utan avges efter förslag av tjänsteman av socialnämnden och skickas därefter till tingsrätten.

5.4 Adoption av släktingbarn bosatta utomlands

Sökande med invandrarbakgrund som önskar adoptera en nära släkting från sitt ursprungsland bör söka medgivande hos socialnämnden av ett visst barn enligt 6 kap 12 § SoL. Om barnet har sin hemvist utomlands ska sökanden genomgå anvisad föräldrautbildning och medgivandeutredningen ska göras lika grundlig och med iakttagande av barnperspektivet såsom beskrivits ovan för internationella adoptioner. Om sökande har adopterat barn från utlandet tidigare får medgivande lämnas även om sökande inte deltagit i föräldrautbildning. Även vid dessa adoptioner krävs dokument från barnets ursprungsland som visar att barnet är tillgängligt för adoption.

Sökanden som erhållit ett medgivande uppmanas kontakta MFoF för att få prövat att förutsättningar föreligger att adoptionen kan genomföras med hänsyn till handlingar och förmedlingssätt (§ 4 Lag om internationell adoptionsförmedling). I vissa fall vänder sig sökande direkt till tingsrätten som remitterar ärendet för yttrande till den socialnämnd där sökanden har sin hemvist.

5.5 Adoption av spädbarn födda i Sverige

I det fall ett spädbarn fötts i Sverige och lämnas för adoption, genomför socialtjänsten en utredning av barnets och moderns förhållanden enligt 11 kap 1 och 2 §§ SoL. Det händer att modern har kontakt med socialtjänsten redan innan barnet är fött. I båda dessa fall är det vistelsebegreppet som gäller och utredningen genomförs av den kommun där modern och barnet vistas. Faderns inställning till att barnet lämnas för adoption måste inhämtas oavsett om han är vårdnadshavare eller ej. För att ge modern skälig betänktid inför adoptionsbeslutet bör hon inte lämna sitt slutliga samtycke till adoption förrän tidigast sex veckor efter nedkomsten. Modern har också möjlighet att återkalla sitt samtycke till adoption när som helst till dess tingsrättens beslut om adoption vunnit laga kraft.

En adoption får inte genomföras innan faderskapet är fastställt. Om faderskapet inte går att fastställa måste faderskapsutredningen vara nedlagd genom beslut i socialnämnden. Det är den socialnämnd där barnet är folkbokfört som ansvarar för genomförandet av faderskapsutredningen.

5.6 Adoption av familjehemsplacerat barn

Familjehemsföräldrarna lämnar in ansökan om adoption till tingsrätten på den ort där familjen har sin hemvist. Tingsrätten begär därefter yttrande i ärendet både från sökandens och vårdnadshavarens socialnämnd.

Enligt 4 kap 8 § Föräldrabalken får ett barn inte adopteras utan samtycke från den förälder som är vårdnadshavare.

Något samtycke behövs inte om:

1. föräldern är varaktigt förhindrad att samtycka till följd av en psykisk sjukdom eller något annat liknande förhållande,
2. föräldern vistas på okänd ort, eller
3. det finns synnerliga skäl.

Är detta fallet för båda föräldrarna, ska samtycke inhämtas från särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet.

7. Efterforskning

De flesta adopterade funderar över sitt ursprung. Forskning har visat att intresset hos adopterade att söka sitt ursprung är särskilt vanligt till exempel under tonårstiden, i samband med att de själva får barn eller i samband med adoptivföräldrarnas död. Handläggaren måste därför vara beredd på att de adopterade kan komma att begära att få ta del av information om sin

adoption som kan finnas på socialnämnden. I detta sammanhang kan det inte nog poängteras hur viktigt det är att handläggaren går varsamt fram. Erfarenheter visar att många adopterade som söker sitt ursprung kan behöva få samtala kring de förväntningar som finns knutna till efterforskningarna och först därefter ta del av själva aktmaterialet. Handläggaren bör även finnas till hands som stöd under själva genomläsningen av aktmaterialet och för att svara på frågor som kan dyka upp under genomläsningens gång.

Enligt sekretesslagen har en adopterad person rätt att få ta del av tillgängligt material om sitt ursprung (26 kap 8 § OSL). Vill en omyndig adopterad person ta del av tillgängligt material gällande biologisk förälder, krävs samtycke från denna innan handlingarna kan uppvisas. En strävan bör vara att efterforskningarna sker i samråd med adoptivföräldrarna. Är den adopterade myndig måste den adopterade själv rekvirera handlingarna från stadsarkivet i Stockholm eller arkivet i Danderyds kommun eller ge sin skriftliga fullmakt till socialnämndens handläggare att rekvirera handlingarna.

I de fall en biologisk förälder, som lämnat sitt barn för adoption, vänder sig till socialnämnden för att få veta hur barnet har det eller vill komma i kontakt med barnet, ska handläggaren alltid samråda med adoptivföräldrarna om barnet är omyndigt. Det är adoptivföräldrarna och den adopterade själv, beroende på ålder och mognad, som avgör om en kontakt ska komma till stånd eller inte.

8. Dokumentation och gallring

Ett adoptionsärende sträcker sig över lång tid och består av flera utredningar och beslut. Utredningarna görs med stöd av 11 kap. 1 § SoL. Socialtjänstens befogenheter enligt 11 kap. 2 § utnyttjas endast vid utredning av spädbarn fött i Sverige och som lämnas för placering och adoption.

En personakt som innehåller beslut om adoption gallras inte. Alla handlingar som rör barnets bakgrund ska förvaras i personakten. Enligt 12 kap 2 § punkt 2 SoL är handlingar som kommit in eller upprättats i samband med adoption undantagna från regeln om gallring av personakter inom socialnämnden. Samtliga handlingar rörande adoptionen arkiveras på ett ställe.

I det fall en familj utretts för adoption men sedan inte fullföljt adoptionen, ska akten gallras fem år efter det att den sista anteckningen gjordes i akten

(12 kap 1 § SoL). Observera att undantagna från denna gallringsregel är sökande födda någon av dagarna 5, 15 eller 25.

